

Estat de dret, eleccions, Brussel·les

1. Estat de dret soscavat. Molts ciutadans europeus i americans assisteixen estupefactes aquests dies a uns comportaments de les institucions espanyoles que els llibres de text associen a estats no democràtics. Dreta reaccionària, monarquia autoritària, cultura política dictatorial... Els noms i adjectius referits a l'estat espanyol tendeixen a esgotar-se aquests dies en bona part dels mitjans de comunicació internacionals. I tot això es dona en el si d'una Unió Europea cansada, malalta, moralment decepcionant.

En el front judicial, les actuacions de la fiscalia i de l'Audiència Nacional passaran als annals de les facultats universitàries com a exemples de comportaments que qualsevol estat de dret ha d'evitar. D'una banda, la "rebel·lió" no ha estat mai un delictes que s'hagi de dirimir a l'Audiència Nacional. A més, la fiscalia i la jutge Lamela s'han pràcticament *inventat* els delictes aplicats al cas dels consellers del Govern i als presidents de l'ANC i Òmnium, establint que hi ha hagut "violència" en els fets, contra qualsevol evidència empírica. Ho han fet forçant fins a l'extrem la interpretació dels articles i conceptes inclosos al Codi Penal.

D'altra banda, és conegut que la "presó preventiva" ha estat qualificada en sentències prèvies pel mateix Tribunal Constitucional com una mesura de caràcter excepcional, excepte quan hi ha riscos contrastats de fuga, perill de destrucció de proves o de reiteració delictiva, unes circumstàncies que han de ser explícitament justificades en la decisió judicial. No ha estat així. No s'ha justificat pràcticament res. A més, l'Audiència s'ha comportat amb estils denigradors de la dignitat dels encausats. I ho ha fet tant en relació a qüestions de procediment –negant fins i tot el temps requerit per a la preparació de les defenses– com en relació a les qüestions substantives –decidint en termes condemnatoris apriorístics–. Una sèrie d'arbitrarietats que soscaven l'estat de dret. En una democràcia avançada tant aquesta jutge com el fiscal general de l'Estat podrien ser jutjats per prevaricació. El Tribunal Suprem ha corregit el tret en el cas dels membres de la mesa del Parlament, posant pausa, més racionalitat jurídica i marcant el camí del futur judicial a seguir.

En el cas de la fiscalia i de l'Audiència, en canvi, estem parlant d'una autèntica vergonya per a qualsevol democràcia occidental. Estem parlant del caràcter moribund de l'estat de dret espanyol a partir d'un nou in-

FERRAN REQUEJO

CATEDRÀTIC DE CIÈNCIA POLÍTICA A LA UPF

dicador que s'afegeix a: 1) l'ús desacomplexat de les clavegueres de l'Estat contra polítics i institucions catalanes; 2) uns índexs de corrupció del partit governant que no tenen paral·lel a Europa; 3) un important frau fiscal descaradament tolerat; 4) una notòria manca de separació de poders, i 5) una erosió de la seguretat jurídica. L'estat de dret espanyol s'ha anat dinamitant amb detonadors autoritaris. I segurament la situació encara no ha tocat fons. Espanya negra.

Dir que la unitat d'Espanya és la base de l'estat de dret, com va afirmar el president del Tribunal Suprem, equival a intentar vestir amb una Constitució democràtica una armadura autoritària medieval. Aquesta última acaba sempre estripant el vestit constitucional.

2. Eleccions i Brussel·les. Crec que la decisió del president Puigdemont i de part del govern de la Generalitat de marxar a Brus-

sel·les ha estat un encert polític de primer ordre. Resulta difícil viure contra un mateix. Un cop convocades inesperadament les eleccions del 21-D per part del govern central, desmentint-se a ell mateix del que havia dit poques hores abans –sembla que següent pressions europees–, la presència del president i dels quatre consellers a Bèlgica permet que es puguin defensar amb garanties, així com aprofundir la internacionalització del conflicte tot deixant disminuïda la justícia espanyola. A més, es tracta d'una decisió que preserva la cohesió del moviment independentista (que hauria quedat esmicolada en cas que hagués estat el president de la Generalitat qui hagués convocat eleccions) i manté –com a mínim, de moment– el lideratge del Procés fora de l'abast de l'estat espanyol, alhora que aprofundeix la tensió política en l'escena internacional.

"Malgrat que hàgim perdut el gust per les profecies –deia Raymond Aron–, no podem oblidar el deure de les esperances". És probable que els resultats electorals del desembre no difereixin substancialment de la composició del Parlament anterior. Sembla poc plausible que es formi un govern de la Generalitat de caràcter espanyolista-unionista. D'aquesta manera, obtinguin o no la majoria d'escons les forces independentistes estrictes, el missatge donat a l'exterior és que les eleccions no hauran servit de gaire res i que s'han de fer altres coses. En absència d'una estratègia d'acords polítics, pot fer-se evident el fracàs de l'estratègia judicial i repressiva impulsada des de la Moncloa.

En conclusió, el procés polític de Catalunya manté les expectatives. I la solidaritat amb els consellers i activistes empresonats galvanitza la cohesió entre els actors i ciutadans oposats a les derives autoritàries de l'estat espanyol, mentre el panorama internacional (mitjans de comunicació, parlamentaris, algunes institucions, etc.) va experimentant un augment de la solidaritat amb la causa catalana. Si la defensa del bloc indepen-

dentista i dels comuns en favor dels valors democràtics es manté coherent i ferma, crec que l'estat espanyol té la batalla perduda en els termes autoritaris i no polítics en què l'ha plantejat. Propera parada, les eleccions del 21 de desembre. Els projectes de les esperances poden ser més forts que les imposicions autoritàries. Tot resta obert.

TIM GRAHAM / GETTY

En una democràcia avançada tant la jutge Lamela com el fiscal general de l'Estat podrien ser jutjats per prevaricació